

De Korthals-Griffon is een veelzijdige jachthond, zowel voor als na het schot. Hier een correct apport van een eend.

DE HAND VAN DE MEESTER... KORTHALS-GRIFFON

De meeste hondenrassen hebben hun uiterlijk te danken aan honderden jaren evolutie en langdurige selectie door fokkers. Een aantal echter heeft hun bestaan en hun naam te danken aan slechts één persoon. In eigen land is dat de Saarlooswolfhond en zijn maker Leendert Saarloos. Met een aantal andere gaan we in HW kennismaken.

Smousbaarden of Ruigbaarden

Om de fokkerij van Eduard Karel Korthals (1851-1896) te kunnen plaatsen in de tijd, moeten we ons voorstellen dat er in het 19de-eeuwse Europa overall ruigharige jachthonden, voorzien van snor en baard, voorkomen. Ook is het belangrijk te weten dat in het Duitsland van voor 1870 georganiseerde kynologie nog een onbekend begrip is, in tegenstelling tot bij voorbeeld Engeland en Nederland. Goed gedefinieerde ruigharige jachthondenrassen kent men nauwelijks en de jager kent slechts twee soorten: zij die bruikbaar zijn en zij die niet aan hun eisen voldoen.

De Franse naam voor deze ruw- of ruigharige staande jachthonden is Griffon of Barbet; Nederland kent ze onder minder poëtische benamingen: Smousbaarden of

Ruigbaarden, terwijl de Duitsers ze Stichelhaarige (Vorstehunden) noemen. Dat het uitgerekend een Nederlander is die uit verschillende types Griffons een consistent verervende ruigharige voorstaande jachthond weet te fokken, inclusief de gewenste werkeigenschappen, ligt Duitse kynologen nu nog zwaar op de maag. In 'Der vollständige Deutsche Vorsteh- und Gebrauchshund' (1888) lezen we: "Griffons en Water spaniels laten wij maar onbesproken, anders zouden wij, om consequent te blijven, ons ook nog moeten inlaten met het varken, want dat is ook al voor de hoenderjacht afgericht." Afrekenen binnen de kynologie is van alle tijden en dit is de sfeer waarin Eduard Korthals zijn ideale Griffon gaat fokken.

Gouden lepel

Nu zouden we kunnen zeggen dat Korthals ter wereld is gekomen met de gouden lepel in de mond. Hij wordt op 16 november 1851 in Amsterdam geboren als zoon van een vermogend reder en makelaar. Nog tijdens zijn jeugd verhuist het gezin naar het landgoed 't Klooster, vlakbij Haarlem. Zijn belangstelling voor dieren en fokken is niet vreemd, want vader Korthals fokt, voor zijn plezier, koeien en één van de rassen die hij introduceert is de Lakenvelder. Hier houdt de vergelijking tussen vader en zoon op, want Eduards hobby, jachthonden fokken en trainen, levert niets op. Integendeel, die kost alleen maar geld. Geld dat er overigens wel is, want zoonlief - niet in staat

verruimen, maar een vetpot is het niet geworden. Enige belangstelling voor het bedrijf van zijn vader heeft hij nooit getoond.

'Constant verervend'

Korthals' plannen om een 'constant verervend ruwharig jachthondenras' te gaan fokken worden in 1874 concreet, als hij van de Amsterdammer G. Amand vier Griffons koopt. Bij 'constant verervend' stelt Korthals zichzelf een aantal eisen. Die hebben betrekking op beharing, neus, temperament, jachtpassie, hardheid, snelheid en lichaamsbouw. Dat is nieuw, want in die dagen staan Griffons bekend als langzame honden, vaak zonder goede neus, terwijl zij in uiterlijk zo kunnen verschillen dat alleen 'ruwharige voorstaande jachthond' een gemeenschappelijke factor kijkt. De samenwerking met Korthals' vriend Col Hacke van Mijnden is van korte duur; in 1876 wordt die verbroken en dan is Korthals eigenaar van nog vijf Griffons en één Epagneul.

Waar en wanneer hij de Fürst zu Solms heeft ontmoet is niet met zekerheid te zeggen, maar het zou op de show in Amsterdam (1874) of in Den Haag (1876) kunnen zijn geweest. Deze Duitse vorst is in eigen land dan al een zeer gerespecteerde kynoloog en

fokker van Setters en Pointers in zijn kennel 'Wolfsmühle' in Braunfeld a.d. Lahn. Fürst Albrecht vraagt Korthals niet alleen orde op zaken te komen stellen in zijn kennel, maar ook om zijn Pointers te trainen voor de jacht. Nadat hij zijn honden in Nederland heeft verkocht, vertrekt Korthals naar Duitsland. Wel neemt hij vijf jonge Griffons mee en een 6-jarige Griffon Boulet teef **.

Silezië

Het verblijf bij de Fürstliche familie eindigt in 1879 en Eduard Karel vertrekt naar Kunzendorf (Silezië). Deze streek is rijk aan uitgestrekte jachtvelden, ideaal voor Griffons, en wellicht heeft de familie zu Solms daar ook grondbezit. In Silezië ontmoet hij R. Winkler, jager en trainer van jachthonden, met wie hij zijn hele leven bevriend zal blijven. Korthals fokt in Silezië weliswaar Griffons, maar hij traint er ook de jachthonden van Fürst Albrecht weer. In die tijd komen Korthals' organisatorische kwaliteiten naar voren; de jachtvereniging 'Nimrod' wordt mede door hem opgericht. Een begrijpelijke stap, in 1874 is hij ook betrokken geweest bij de oprichting van de Koninklijke Nederlandsche Jacht Vereeniging 'Nimrod'.

Korthals is in Silezië aangekomen met jonge honden, maar in de eerste nesten heeft hij te kampen met veel pupsterfte. Uiteindelijk heeft hij in 1881 veertien Griffons; negen van hen zullen de pijlers gaan vormen voor de pure Korthals-Griffon.

Kennel 'Ipenwoud'

De betrekkingen met Fürst Albrecht blijven hecht, want in 1881 vraagt deze Korthals naar Biebes-

Eduard Karel Korthals (1851-1896) in Biebesheim. De foto is waarschijnlijk tussen 1881 en 1886 genomen. (Met toestemming uit: "100 Jaar Korthals Griffon 1888-1988".)

om in het eigen levensonderhoud te voorzien - krijgt toelages. In de uitgave '100 Jaar Korthals-Griffon' lezen we dat die toelage rond 1880 zo'n 1.800 gulden bedraagt. Naar huidige maatstaven is dat circa 16.000 Euro. Geldnood loopt als een rode draad door Korthals' leven en tot aan zijn dood is hij voor de uitoefening en financiering van zijn werk van derden afhankelijk. Eerst van zijn vader, later van zijn vriend Col Hacke van Mijnden en ten slotte van Albrecht, Fürst zu Solms-Braunfels*, in wie hij een zielsverwant vindt. Door het verkopen van honden en het trainen van jachthonden van anderen kan Korthals zijn inkomsten

heim aan de Rijn te willen verhuizen, waar de familie de beschikking over jachtgronden heeft. Korthals zegt toe, op voorwaarde dat Albrecht een huis voor hem koopt en dat ook inricht. Dat verzoek wordt ingewilligd en in Biebesheim kan hij zich dan helemaal gaan toewijden op de fokkerij. Wij kunnen ons dat nu nauwelijks voorstellen. Een Duitse vorst die de behuizing betaalt en - naar verluidt - voor vijftig procent deelneemt in de kosten, met als doel het fokken van een 'constant verervend ruwharig jachthondenras'. In Biebesheim wordt Korthals' kennel 'Ipenwoud', die hij al in Braunfels heeft gestart, tot ver over de Duitse grenzen bekend.

Wie de indruk krijgt dat Korthals een wat zonderling, teruggetrokken bestaan leidt en alleen is gefocust op zijn fokkerij, heeft het bij het verkeerde eind. Hij is een koorddanser als het om de financiering van zijn fokplannen gaat, een gastvrij man voor mensen die zijn interesse delen en een Europeaan à la lettre. Hij spreekt en schrijft behalve Nederlands ook prachtig Duits, correct Frans en Engels en is de auteur van menig scherp stuk of ingezonden brief in diverse kynologische tijdschriften.

'Erstes Zwingerbuch'

In 1872 start Korthals met zijn 'Erstes Zwingerbuch', dat in 1888 eindigt. Daarmee is 16 jaar fokkerij door de meester zelf vastgelegd. Niet alleen dekkingen en geboortes zijn opgeschreven, maar ook de namen van de pups die hij aanhoudt en de in- en verkopen van honden. Dit 'kennelboekje' bevindt zich nu in het archief van de Nederlandse Griffon Club. Er zou een hele HW gevuld kunnen worden met overzichten van alle door Korthals gefokte, gekochte en verkochte honden, met nesten en hun afstamming en de wijze waarop wordt gefokt én geselecteerd. In de

uitgave '100 Jaar Korthals-Griffon' is daarover voor geïnteresseerden veel te vinden.

In 1886 maakt Korthals het tijdschrift 'Der Hund' erop attent dat hij erin is geslaagd een consistent verervend ruwharig jachthondenras te fokken en in 1887 worden de raspunten door 16 fokkers vastgelegd, zoals toen gebruikelijk in een protocol. Eén van de ondertekenaars is een oude vriend ... Albrecht zu Solms-Braunfels. Al in 1882 echter is Korthals ervan overtuigd op de goede weg te zijn. Vier generaties reuen, zo schrijft hij, lijken als twee druppels water op elkaar.

Dat ze uiterlijk op elkaar lijken heeft hij bereikt - het zal u niet verbazen - door inteelt en straffe

Eén van de doelstellingen van Korthals is het fokken van een onverschrokken, harde, voorstaande jachthond. Sneller en met een scherpere neus dan tot dan gebruikelijk. De Korthals-Griffon is ook een hond die graag te water gaat. Hier wordt een eend geapporteerd.

lijnteelt. Daar hoort een zeer strenge wijze van selecteren bij en Korthals doet niet anders. Iets dat in onze maatschappij als volstrekt onaanvaardbaar zou worden gezien, is bij Korthals de basis voor succes. Drs F.W. Dirker, auteur van het boek "100 Jaar Korthals-Griffon", vat het mooi samen: "De nakomelingen die niet aan zijn eisen voldeden, werden onherroepelijk ten grave gedragen." Rigouzeuzer kan niet! Korthals fokt circa 600 pups; 62 van hen halen het stamboek!

Acht patriarchen

Dankzij zijn uitgebreide aantekeningen en de Griffon stamboeken is het mogelijk in grote lijnen de fokkerij van Korthals te reconstrueren. Er komen acht stambonden te voorschijn, die Korthals zelf aanwijst en die als 'de acht patriarchen' bekend staan. Dat zijn: de reuen 'Janus', 'Hector', 'Satan' en 'Banco' en de teven 'Vesta', 'Donna', 'Mouche' en 'Junon'. 'Janus' wordt door Korthals omschreven als 'Barbet' en de andere zeven wijken nogal van elkaar af in formaat, kleur en beharing. Geen van deze honden is door Korthals gefokt; het merendeel koopt hij, onder andere van houtvesters, en van zeven honden is de afstamming niet eens bekend. In 1891 besluit men op de

ledenvergadering van de in 1888 te Mainz opgerichte Griffon-Club (Korthals is één van de oprichters) dat uitsluitend Griffons met een stamboom die aan beide kanten teruggaat op deze 'patriarchen', zich Korthals-Griffon mogen noemen***. Deze Europees georiënteerde Griffon-Club start met twee nieuwe zaken: men gaat veldwedstrijden organiseren en een stamboek uitgeven.

De Korthals-Griffon is een rechthoekig gebouwde hond, gefokt uit ruigharige voorstaande jachthonden. Een verschil met de Duitse Staande Hond Draadhaar is o.a. het formaat. De schofthoogte van een Korthals-Griffon reu is 55-60 cm en van de Duitse Staande Hond Draadhaar 60-67 cm.

Het dichte "kokosmatenhaar" en het dichtbehaarde hoofd met snor en baard - het zgn. garnituur - vormen o.a. de verschillen met andere draadharige voorstaande jachthonden. De kleuren van de Korthals-Griffon zijn blauwgrijs met bruin, grijs met bruine platen of eenkleurig bruin. Wit met bruine platen is ook toegestaan.

Topprestatie

Wat een topprestatie om in betrekkelijk korte tijd de zo gewenste 'constant verervende' Griffon te fokken en die te selecteren uit onder andere Franse, Belgische en Duitse voorstaande jachthonden. Bedenk daarbij dat Korthals geen stambomen tot zijn beschikking heeft, niet beschikt over informatie inzake de vererving en dat de wetten van Mendel of het begrip populatie genetica hem onbekend zijn.

De kynologie dankt het woord 'draadhaar' aan Korthals, die zijn opvattingen als volgt heeft verwoord: "Een zich constant verervend Ruwharig Jachthondenras met Kort Draadharige vacht bestaat niet. Alle ruwharige slagen binnen de groep Staande Honden zijn wat aanleg en afstamming betreft identiek."

In 1878 is Korthals op de show in Frankfurt aanwezig met drie honden, ingeschreven als 'Griffons à poil rude'. In dezelfde klas staan ook de 'Stichelhaarige Deutsche Vorstehunde'. Dat geeft aanleiding tot veel commotie, ondanks Korthals' herhaalde pogingen duidelijk te maken dat die

Champion 'Passepartout', Korthals-Griffon eigendom van Baron Albert de Gingins d'Eclépens. De Baron volgt Korthals in 1886 op als voorzitter van de in 1888 opgerichte Griffon-Club. (Uit: Van Bylandt, Hondenrassen.)

Franse naam niet hoort bij een typisch Franse hond, maar bij een hond die dezelfde afkomst heeft als de 'Stichelhaarige'.

De ruimte ontbreekt om de successen die Korthals heeft behaald, zowel in het veld en als op de shows, te vermelden, want ook als trainer, jager en handler is hij een zeer talentvol.

Griffon klinkt Frans

Natuurlijk kent Korthals ook tegenslagen en tegenstanders, met name in Duitsland. In de pers wordt hij 'beschuldigd' van het inkruisen van Pointers en in 1888 haalt hij in een ingezonden brief in een Duits en Frans tijdschrift fors uit en weerlegt deze beschuldigingen. Zijn streven, aldus Korthals, is altijd geweest om de Griffons zuiver te fokken. Daarbij komt dat Duitsland de Griffon aanvankelijk niet als apart ras wil erkennen. Begrijpelijk: 'Griffon' klinkt Frans - en dat ligt na de oorlog van 1870 gevoelig - en die koppige fokker is een Hollander... De strijd tussen de inmiddels opgerichte Club Stichelhaar (1892) en de Griffon-Club (1888) houdt de gemoederen in de jaren daarna nog wel even bezig.

Op de titelpagina van het stamboek dat jarenlang door de Griffon-Club wordt uitgegeven, staat: "Stamm-buch für Draadhaarige Vorstehunde, herausgegeben vom GRIFFON-CLUB". Het blijft voor Korthals immers een vanzelfsprekendheid dat de ruwharige voorstaande jachthonden en de Griffons bij elkaar horen, een opvatting die destijds niet door iedere kynoloog werd gedeeld. "Het ideaal van Korthals was een internationale hond, de Duitsers daarentegen wilden een nationaal ras en daarom stelde de Club Stichelhaar zich vanaf het begin af zulke enge

Literatuur:

- Gerd Bottler, *Deutsch Drahthaar Heute*. Mürtenbach, 1997.
 A.J. van Buuren, *De Duitse Staande Jachthond*. Zutphen, 1975.
 H.A. Graaf van Bylandt, *Hondenrassen, deel I: Jachthonden*. Deventer, 1904.
 Drs. F.W. Dirker, *100 Jaar Korthals-Griffon 1888-1988*.
 Hutchinson's *Popular & Illustrated Dog Encyclopaedia, deel II*. London, 1927.
 Bernd Krewer, *Jagdhunde in Deutschland*. München, 1996.
 L. Seegers, *Hondenrassen, hun oorsprong, hunne geschiedenis en hunne ontwikkeling in Nederland, deel II*. Amsterdam, 1914.
 Richard Strebel, *Die Deutschen Hunde und ihre Abstammung, deel 2*, 1904/05.
 Heinrich Uhde, *Das Jagdgebrauchshundewesen*. Hannover, 1999.

grenzen", aldus Seegers in zijn "Hondenrassen" (1914). Nu is men wat milder, want Gerd Bottler schrijft in zijn boek 'Deutsch-Drahthaar Heute': "Korthals war wohl der erste konsequente Drahthaar-Züchter."

Van Bylandt geeft in zijn 'Hondenrassen' (1904) geen raspunten van de Duitse Staande Hond draadhaar, wel van de Barbet, de Korthals Griffon en een aantal andere (Franse) Griffons. Richard Strebel (1904/05) schrijft zuinigjes: "Bei uns in Deutschland wurden die Griffons erst durch M. Korthals (eigentlich Holländer von Geburt) in Biebesheim beliebt gemacht." 'Beliebt' is een relatief begrip, want nu worden er in Duitsland ongeveer 100 pups per jaar in het stamboek ingeschreven, terwijl Heinrich Uhde in 1996 schrijft: "Der Korthals-Griffon wird auch jenseits der Grenzen Deutschlands geführt, er ist jedoch relativ selten an zu treffen."

Op 4 juli 1896 sterft Eduard Karel Korthals te Biebesheim, 44 jaar oud, aan kanker aan het strottenhoofd.

- * Albrecht Friedrich Ernst Bernhard Wilhelm Fürst zu Soms-Braunfels (1841-1901)
- ** Type Griffon, genoemd naar de Franse fokker E. Boulet
- *** Sinds 1951 wordt ook in Nederland de naam Korthals-Griffon officieel gebruikt.

Info:

De belangen van de Korthals-Griffon worden in Nederland behartigd door de in 1911 opgerichte Nederlandse Korthals Griffonclub.
 Info: www.griffonkorthals.nl
 Info m.b.t. de rasstandaard: www.fci.be